

**RIIGIHANGETE
VAIDLUSTUSKOMISJON**

OTSUS

Vaidlustusaja number	171-25/292780
Otsuse kuupäev	19.08.2025
Vaidlustuskomisjoni liige	Angelika Timusk
Vaidlustus	P. DUSSMANN EESTI Osäühingu vaidlustus Rapla Vallavalitsuse riigihankes „Rapla Vesiroosi Kooli ja Rapla Kesklinna Kooli toitlustusteenus 2025-28“ (viitenumber 292780) Baltic Restaurants Estonia AS-i pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise ning Baltic Restaurants Estonia AS-i kõrvaldamata jätmise otsustele riigihanke osades 1 ja 2
Menetlusosalised	Vaidlustaja, P. DUSSMANN EESTI Osäühing, esindaja vandeadvokaat Ott Saame Hankija, Rapla Vallavalitsus, esindaja Gert Villard Kolmas isik, Baltic Restaurants Estonia AS, esindajad vandeadvokaat Sandor Elias ja advokaat Toomas Pugri
Vaidlustuse läbivaatamine	Kirjalik menetlus

RESOLUTSIOON

RHS § 197 lg 1 p 5 ja RHS § 198 lg 2 alusel

- 1. Rahuldada P. DUSSMANN EESTI Osäühingu vaidlustus osaliselt ja tunnistada kehtetuks Rapla Vallavalitsuse otsus Baltic Restaurants Estonia AS-i hankemenetlusest kõrvaldamata jätmise kohta riigihanke osades 1 ja 2 (Rapla Vallavalitsuse 07.07.2025 korralduse nr 262 p 2 koos alapunktidega 2.1 ja 2.2). Vaidlustus Baltic Restaurants Estonia AS-i pakkumuse vastavaks ja edukaks tunnistamise otsustele jätta rahuldamata.**
- 2. Mõista Rapla Vallavalitsuselt P. DUSSMANN EESTI Osäühingu kasuks välja proportsionaalselt vaidlustuse rahuldamisega tasutud riigilõiv 960 eurot ja vaidlustusmenetluses kantud lepingulise esindaja kulud 1476,56 eurot (käibemaksuta).**

EDASIKAEBAMISE KORD

Halduskohtumenetluse seadustiku § 270 lg 1 alusel on vaidlustuskomisjoni otsuse peale halduskohtule kaebuse esitamise tähtaeg kümme (10) päeva arvates vaidlustuskomisjoni otsuse avalikult teatavaks tegemisest.

JÕUSTUMINE

Otsus jõustub pärast kohtusse pöördumise tähtaja möödumist, kui ükski menetlusosaline ei

esitanud kaebust halduskohtusse. Otsuse osalisel vaidlustamisel jõustub otsus osas, mis ei ole seotud edasikaevatud osaga (riigihangete seaduse § 200 lg 4).

ASJAOLUD JA MENETLUSE KÄIK

1. 28.05.2025 avaldas Rapla Vallavalitsus (edaspidi ka Hankija) riigihangete registris (edaspidi RHR) avatud hankemenetlusega läbiviidava riigihanke „Rapla Vesiroosi Kooli ja Rapla Kesklinna Kooli toitlustusteenus 2025-28“ (viitenumber 292780) (edaspidi Riigihange) hanketeate ja tegi kättesaadavaks muud riigihanke alusdokumendid (edaspidi RHAD). Riigihanke on jagatud kaheks osaks:

- osa 1 – Rapla Vesiroosi kool (edaspidi Osa 1);

- osa 2 – Rapla Kesklinna kool (edaspidi Osa 2).

Riigihange viiakse läbi raamlepingu sõlmimiseks.

Pakkumuste esitamise tähtpäevaks esitasid Osades 1 ja 2 pakkumuse P. DUSSMANN EESTI Osaühing ja Baltic Restaurants Estonia AS.

2. Rapla Vallavalitsuse 07.07.2025 korraldusega nr 255 (edaspidi Korraldus 1):

- tunnistati Osades 1 ja 2 vastavaks Baltic Restaurants Estonia AS-i pakkumus (Korralduse 1 p-id 1.1. ja 2.1);

- tunnistati Osades 1 ja 2 edukaks Baltic Restaurants Estonia AS-i pakkumus (Korralduse 1 p 3 (koos alapunktidega 3.1 ja 3.2);

Rapla Vallavalitsuse 07.07.2025 korraldusega nr 262 (edaspidi Korraldus 2) kvalifitseeriti Osades 1 ja 2 Baltic Restaurants Estonia AS (Korralduse 2 p 1 koos alapunktidega 1.1 ja 1.2) jäeti Osades 1 ja 2 Baltic Restaurants Estonia AS kõrvaldamata (Korralduse 2 p 2 koos alapunktidega 2.1 ja 2.2).

3. 17.07.2025 laekus Riigihangete vaidlustuskomisjonile (edaspidi vaidlustuskomisjon) P. DUSSMANN EESTI Osaühingu (edaspidi ka Vaidlustaja) vaidlustus Osades 1 ja 2 Hankija otsustele tunnistada Baltic Restaurants Estonia AS-i (edaspidi ka Kolmas isik) pakkumus vastavaks ja edukaks ning jätta Kolmas isik kõrvaldamata.

Järgnevalt ei erista vaidlustuskomisjon Osasid 1 ja 2, kuna vaidlustus on mõlemas osas esitatud samadel põhjustel.

4. Vaidlustuskomisjon teatas 24.07.2025 kirjaga nr 12.2-10/171 menetlusosalistele, et vaatab vaidlustuse läbi esitatud dokumentide alusel kirjalikus menetluses, tegi teatavaks otsuse avalikult teatavaks tegemise aja ning andis täiendavate seisukohtade ja dokumentide esitamiseks aega kuni 29.07.2025 ja neile vastamiseks 01.08.2025. Vaidlustuskomisjoni poolt määratud esimeseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Vaidlustaja ja menetluskulude taotlused Vaidlustaja ja Kolmas isik. Teiseks tähtpäevaks esitas täiendava seisukoha Kolmas isik.

MENETLUSOSALISTE PÕHJENDUSED

5. Vaidlustaja, **P. DUSSMANN EESTI Osaühing**, põhjendab vaidlustust järgmiselt.

5.1. Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus

Menüü nõuetele vastavuse kontrollimine

5.1.1. RHAD Vastavustingimuste peatükis „MENÜÜGA SEONDUV TEAVE“ on sätestatud, et pakkuja esitab ülevaate 1) planeeritava 2 nädala menüüst, 2) retseptid / tehnoloogilised kaardid ja 3) menüudel põhineva kõigi toidupäevade toiduenergia ja toitainete koondtabeli.

RHAD „Toitlustusteenuse lähteülesanne“ (edaspidi Lähteülesanne) p-i 6.11 kohaselt *baasnõuded menüü koostamisele on sätestatud hankeobjektiga seonduvas kehtivas õiguses. Arvestatakse ka Tervise Arengu Instituudi poolt 2025.a koostatud „Eesti riiklikud toitumise, liikumise ja uneaja soovitusel“. Vastuolude korral lähtutakse kehtivast õigusest.*

Lähteülesande p 6.2. kohaselt *koolilõunaks pakutav toit, sh koolitoitu toetavate programmide kaudu pakutav, peab katma sotsiaalministri 15.01.2008 määruse nr 8 „Tervisekaitsenõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis“ lisade 3 ja 4 kohaselt 30–35% vastava vanuserühma ööpäevasest toidu energia- ja toitainete vajadusest. Lisaks sätestavad Lähteülesande p-id 6.4-6.13 täiendavaid nõudeid pakutavale toidule ja menüüle.*

5.1.2. Otsustest ei nähtu, et Hankija oleks sisuliselt hinnanud Kolmanda isiku poolt esitatud menüü vastavust RHAD-i nõuetele, sh vastavust sotsiaalministri 15.01.2008 määruse nr 8 „Tervisekaitsenõuded toitlustamisele koolieelses lasteasutuses ja koolis“ lisades 3 ja 4 sätestatud toiduenergia- ja toitainetesisalduse nõuetele (edaspidi Määrus nr 8) ning Tervise Arengu Instituudi riiklikele 2025. a toitumissoovitustele (edaspidi Toitumissoovitused).

5.1.3. Jättes Kolmanda isiku esitatud menüü RHAD-i nõuetele vastavuse sisuliselt kontrollimata ja läbiviidud kontrolli (juhul, kui mingi kontroll siiski läbi viidi) käigu üldse dokumenteerimata, rikkus Hankija RHS § 114 lg-des 1 ja 2 sätestatud kontrollkohustust ning RHS § 3 p 1 sätestatud läbipaistvuse ja kontrollitavuse põhimõtteid.

5.2. Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus

Ebaõigest pakkumuse vastavaks tunnistamisest järeldub loogiliselt, et õigusvastaselt vastavaks tunnistatud pakkumise edukaks tunnistamine on õigusvastane.

5.3. Kolmanda isiku hankemenetlusest kõrvaldamata jätmise otsus

Kolmanda isiku eelneva hankelepingu oluline rikkumine

5.3.1. Ajakirjanduses ja sotsiaalmeedias on leidnud kajastust Kolmanda isiku poolsed minetused Pärnu linna lasteaedades toitlustusteenuse osutamisel (edaspidi Riigihanke 286093 leping). Avalikult kättesaadava teabe kohaselt on Pärnu linn teinud Kolmandale isikule ettepaneku mitte küsida lapsevanematelt ja lasteaedade töötajatelt pakutud toidu eest makset nendel päevadel, mil toit jäi saamata või ei vastanud kokkulepitud kvaliteedile. Kolmas isik on ka ise avalikult kinnitanud, et ei nõua raha oma puuduliku kvaliteediga soorituse eest. Sellest võib järeldada, et Kolmas isik on rikkunud olulises ulatuses Riigihanke 286093 lepingut ning vastavate rikkumiste eest on vähemalt alandatud teenuse hinda RHS § 95 lg 4 p 8 tähenduses.

5.3.2. Korraldusest 2 ei nähtu, et Kolmas isik oleks esitanud Hankijale hankepassis teavet oma varasemate hankelepingute rikkumiste, sh Riigihanke 286093 lepingu rikkumise, kohta. Samuti ei nähtu Korraldusest 2, et Hankija oleks üldse kaalunud Kolmanda isiku varasemaid hankelepingu rikkumisi.

5.3.3. Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsus on õigusvastane, kui Kolmas isik jättis hankepassis esitamata teabe oma varasemate hankelepingute rikkumiste kohta. Samuti on Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsus õigusvastane, kui Hankija jättis Kolmanda isiku varasemad hankelepingute rikkumised, sh Riigihanke 286093 lepingu rikkumise, kõrvaldamise võimaliku alusena üldse kaalumata.

5.4. Võimalik valeandmete esitamine

Kui Kolmas isik jättis hankepassis esitamata teabe oma varasemate hankelepingute rikkumiste kohta, siis on Kolmas isik esitanud Hankijale valeandmeid RHS § 95 lg 4 p 9 tähenduses.

5.5. 29.07.2025 täiendas Vaidlustaja oma seisukohti.

5.5.1. Menüüde nõuetele vastavuse kontrollimine

5.5.1.1. Vaidlustaja etteheide Hankijale seoses pakkujate poolt esitatud menüüdega seisneb selles, et menüüde nõuetele vastavuse kontrolli pole Hankija poolt sisuliselt läbi viidud. Hankija vastupidised väited on paljasõnalised.

5.5.1.2. Seda, et menüüde sisulist kontrolli selleks pädeva isiku poolt tegelikkuses läbi ei viidud, kinnitab oma vastuses kaudselt ka Hankija ise, kui kirjeldab kontrolli protsessi järgnevalt: *Hankija edastas näidismenüüd kooli esindajaile, kes kinnitasid näidismenüüde sobivust ja hanke alustingimustele vastavust.* Vaidlustajale teadaolevalt ei tööta Riigihankega seotud koolides toitumisspetsialisti, kes oleks suuteline kontrollima esitatud näidismenüüde vastavust Määrusele nr 8 ja Toitumissoovitustele. Esitatud menüüd võisid koolidele küll sobida, kuid see ei võimalda järeldada, et koolid oleksid ka tegelikkuses näidismenüüde nõuetele vastavust kontrollinud.

5.5.2. Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmine

5.5.2.1. Vaidlustaja järeldab, et Kolmas isik ei esitanud hankepassis andmeid Riigihanke 286093 lepingu rikkumiste kohta. Tähendust ei oma, et Pärnu linn ise pole seni teinud RHR-i märgat lepingu rikkumise või õiguskaitsevahendite kohaldamise kohta. Samuti saab järeldada, et Hankija ei hinnanud Kolmanda isiku varasemate rikkumiste olulisust ega kaalunud konkreetset Riigihanke 286093 leping rikkumisega seoses Kolmanda isiku hankest kõrvaldamist.

5.5.2.2. Hankija peab varasema hankelepingu rikkumisest teadasaamisel esmalt ise hindama, kas tegemist oli olulise rikkumisega või mitte. Täna on avalikult teada, et Pärnu linn on esitanud Kolmandale isikule Riigihanke 286093 lepingu rikkumise eest leppetrahvi nõude.

5.5.2.3. Hankija ei väida, et ta polnud Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsuse tegemisel Kolmanda isiku poolsest Riigihanke 286093 lepingu rikkumisest teadlik - Hankija on hoopis seisukohal, et kuna rikkumist pole Pärnu linna poolt kantud RHR-i ja info rikkumise kohta, siis puudus Hankijal kohustus kõnealust Kolmanda isiku rikkumist RHS § 95 lg 4 p 8 kontekstis ning võimalikku valeandmete esitamist RHS § 95 lg 4 p 9 kontekstis kaaluda. Hankija on Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsustamisel teadlikult jätnud Riigihanke 286093 lepingu rikkumised tähelepanuta ning Kolmanda isiku kõrvaldamise RHS § 95 lg 4 p 9 alusel õigusvastaselt kaalumata.

5.5.3. Ka Kolmas isik keskendub otsuste formaalsele poolele ja leiab, et pakkumuste sisulise ja formaalse vastavuse korral ei lasunud Hankijal erilist põhjendamiskoormust. Kolmas isik jätab tähelepanuta Vaidlustaja etteheite, et Hankija pole Kolmanda isiku pakkumuse, eelkõige selle koosseisus esitatud näidismenüü, nõuetele vastavust sisuliselt üldse hinnanud. Vaidlustaja ei saa esitada väiteid konkreetsete Kolmanda isiku näidismenüü poolt täitmata nõuete kohta, kuna Vaidlustajal puudub juurdepääs Kolmanda isiku esitatud menüüle ja võimalus seda ise kontrollida.

5.5.4. Vaidlustaja ei nõustu Kolmanda isiku väitega, nagu pidanuks Pärnu linn RHS § 95 lg 4 p 8 tähenduses hinna alandamiseks esitama Kolmandale isikule mingi erilise, sh eriliselt sõnastatud tahteavalduse. Kolmas isik ei vaidlusta, et Pärnu linn tegi Kolmandale isikule „ettepaneku“ puudulikult osutatud teenuse eest tasu mitte küsida ja et Kolmas isik nõustus sellega. Vaidlustaja leiab, et selline faktoloogia vastab hinna alandamise koosseisule nii VÕS § 112 kui ka RHS § 95 lg 4 p 8 tähenduses.

5.5.5. Vaidlustaja ei nõustu Kolmanda isiku väitega, nagu ei oleks RHS § 95 lg 4 p 8 üldse kohaldatav Riigihanke 286093 lepingu rikkumisele RHS § 95 lg 5 tõttu, kuna osundatud rikkumine leidis aset pärast käesoleva Riigihanke algust.

RHS § 95 lg 5 mõte ja eesmärk on seada ajaline piir asjaoludele, mis kuuluvad parasjagu käimasolevas hankemenetluses arvestamisele (ja seda nõ ajaliselt tagasiulatuvalt hanke algusest arvates), so sellised asjaolud ja/või rikkumised, mis ei ole hankemenetluse alguses vanemad kui 3 aastat. RHS § 95 lg 5 ei piira selliste asjaolude ja rikkumiste arvestamist, mis leiavad aset pärast vastava hankemenetluse algust (sh enne pakkumuste esitamist).

5.5.6. Kolmas isik osundab õigesti Riigikohtu seisukohale, et *pakkuja peab varasema hankelepingu seoses sanktsiooni kohaldamise ära märkima sõltumata oma õiguslikest seisukohtadest lepingu rikkumise küsimuses* (RKHKo 3-21-1733, p 25). Käesoleval juhul jättis Kolmas isik aga Riigihanke 286093 lepingu rikkumise ning sanktsiooni kohaldamise (hinna alandamine Pärnu linna „ettepanekul“) Hankijale esitatud hankepassis märkimata.

6. Hankija, **Rapla Vallavalitsus**, vaidleb vaidlustusele vastu.

6.1. Vastavuse kontroll

6.1.1. RHAD-is on 11 vastavustingimust ja Hankija ei pidanud Korralduses 1 tooma eraldi välja vaid näidismenüüga seonduvat vastavust. Põhjendada on vaja negatiivse sisuga otsuseid.

6.1.2. Vaidlustaja väide, nagu oleks näidismenüü kontroll teostamata, on paljasõnaline. Hankija edastas näidismenüüd kooli esindajatele, kes kinnitasid näidismenüüde sobivust ja RHAD-ile vastavust.

6.2. Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmine

6.2.1. Hankijal on õigus, mitte kohustus, RHS § 95 lg 4 p-i 8 alusel pakkuja kõrvaldada. Tegemist on hankija diskretsiooniotsusega, millel peab olema faktiline tõestus, milleks ei saa olla pelgalt meediakajastus.

6.2.2. Tõendatud peab olema, et oluliselt või pidevalt on rikutud eelnevalt sõlmitud hankelepingu olulist tingimust või hankelepingu olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi. Üheks võimalikuks allikaks on RHR, kuid RHR-is ei ole kajastatud Riigihanke 286093 lepingu rikkumisi. Seega pole võimalik tuvastada, et Riigihanke 286093 lepingu täitmisel oleks täidetud RHS § 95 lg 4 p 8 alus või üks alustest. Isegi kui Pärnu linn on esitanud võimaliku kahjunõude, siis ükski andmebaas seda ei kajasta ja kui see kahjunõue on esitatud peale pakkumuse esitamist, ei saa Hankija seda aluseks võtta.

6.2.3. Varasemate lepingute rikkumiste tõttu pakkuja kõrvaldamine tähendab hankija hinnangul, et tegemist on ebausaldusväärse lepingu partneriga, mida aga ei saa väita Kolmanda isiku kohta - Hankijal puuduvad Kolmanda isikuga negatiivsed kogemused varasemate hankelepingu täitmisel (riigihanked 209284 ja 250879).

6.2.4. Kuna varasemad rikkumised puuduvad, siis ei ole põhjust kahtlustada valeandmete esitamist.

7. Kolmas isik, **Baltic Restaurants Estonia AS**, vaidleb vaidlustusele vastu.

7.1. Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus

7.1.1. Vaidlustuse etteheide Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise põhjendamisele/dokumenteerimisele on väär.

Pakkumuse sisulise ja formaalse vastavuse korral ei ole Hankija põhjendamiskoormus kuigi kõrge ning selle hilisema vaidlustamise korral võib hankija esitada sisulised argumendid ka vaidlustusmenetluses. Ainuüksi tõik, et Hankija ei ole Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamisel kõiki RHAD-is sätestatud vastavustingimusi Korralduses 1 välja toonud, ei anna alust lugeda otsust õigusvastaseks ega leida, et Hankija ei ole Kolmanda isiku pakkumuse vastavust sisuliselt kontrollinud.

7.1.2. Vaidlustaja ei ole nimetanud, millistele konkreetsetele RHAD-i tingimustele Kolmanda isiku pakkumus ei vasta. Vaidlustaja on loetlenud Määruse nr 8 tingimusi, ent ei ole viidanud, millisele neist mittevastavust ja miks Vaidlustaja Kolmanda isiku pakkumuse mittevastavuse aluseks peab.

7.2. Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsus

RHS § 95 lg 4 p-ides 8 ja 9 sätestatud kõrvaldamise alused ei ole täidetud.

7.2.1. RHS § 95 lg 4 p 8 sätestab, et hankija võib kõrvaldada hankemenetlusest pakkuja või taotleja, kes on oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hanklepingu olulist tingimust või hanklepingute olulisi tingimusi nii, et rikkumise tulemusena on lepingust taganatud või leping üles öeldud, hinda alandatud, hüvitatud kahju või makstud leppetrahvi.

Hankija ei saa asuda kaaluma pakkuja kõrvaldamist või kõrvaldamata jätmist, kui pakkuja ei ole oluliselt või pidevalt rikkunud eelnevalt sõlmitud hanklepingu või hanklepingute olulist tingimust, mille tulemusena on rakendatud õiguskaitsevahendeid.

7.2.2. Vaidlustaja viidatud rikkumise (millega Kolmas isik ei nõustu) olemasolu üksi ei ole piisav, et Hankijal lasuks kohustus kaaluda, kas Kolmas isik hankemenetlusest RHS § 95 lg 4 p 8 alusel kõrvaldada või mitte. Vaidlustaja oletused kõrvaldamise aluste esinemisest ei vasta tegelikkusele - tasu mitteküsimist (ja Pärnu linna vastavat ettepanekut) ei saa pidada Pärnu linna poolseks hinna alandamiseks RHS-i ja VÕS-i tähenduses.

7.2.3. Vaidlustaja osutus, justkui abilinnapea ettepanek teatud päevade eest toidu eest tasu mitte nõuda ja Kolmanda isiku poolne žest seda teatud ulatuses mitte teha, oleks käsitletav hinna alandamisena RHS § 95 lg 4 p-i 8 tähenduses, ei ole õige. Hinna alandamine on VÕS § 112 sätestatud eeldustel rakendatav õiguskaitsevahend, mis eeldab muu hulgas konkreetse hinna alandamise avalduse tegemist teisele lepingupoolele. Kolmanda isiku ja Pärnu linna osaline kompromiss (mitte küsida üksikute päevade toiduraha) ei tähenda, et Pärnu linn oleks VÕS § 112 ja RHS § 95 lg 4 p 8 tähenduses hinda alandanud (vastavat õiguskaitsevahendit kohaldanud).

7.2.4. RHS § 95 lg 5 sätestab, et sama paragrahvi lg 4 p-te 2–11 kohaldatakse riigihanke menetlustes, mis on alanud kolme aasta jooksul lõikes 4 nimetatud teo toimepanemisest või aluse esinemisest arvates. Vaidlustaja viidatud väidetavad minetused toimusid juunis 2025, Riigihange algas 28.05.2025. Seega ei ole tegemist (väidetavate) tegude/alustega, mis oleks aset leidnud kolme aasta jooksul enne riigihanke menetluse algust.

7.2.5. RHS § 95 lg 4 p 9 kõrvaldamise alus ei ole täidetud.

Vaidlustaja viitab valeandmete esitamisele hankepassis seoses Riigihanke 286093 lepingu väidetavate rikkumistega. Tõele ei vasta Vaidlustaja käsitus, justkui oleks Kolmanda isiku suhtes kohaldatud õiguskaitsevahendina hinna alandamist RHS § 95 lg 4 p 8 ja VÕS § 112 tähenduses (isegi kui hinna alandamist „võrreldavaks sanktsiooniks“ pidada). Järelikult ei saa olla täidetud ka RHS § 95 lg 4 p 9 kõrvaldamise alus.

7.3. 01.08.2025 esitas Kolmas isik täiendava seisukoha.

7.3.1. Kolmanda isiku pakkumus vastab RHAD-ile. Vaidlustaja mõnab, et etteheited ei ole suunatud Kolmanda isiku pakkumuse mittevastavusele vaid sellele, et Hankija ei ole Kolmanda isiku pakkumust sisuliselt kontrollinud ega dokumenteerinud ja tõendanud. Ühtlasi olevat vaidlustuskomisjon kohustatud uurimispõhimõttest tulenevalt vastavuskontrolliga seonduvad asjaolud välja selgitama.

Kui vaidlustatakse konkureeriva ettevõtja pakkumuse vastavust hanketingimustele, on sisuliselt möödapääsmatu, et vaidlustatakse enamjaolt konkurendi pakkumusega tutvumata, kuid siiski omades vähemasti ettekujutust, milles võis konkurendi pakkumuse mittevastavus seisneda. See aga ei tähenda, et vaidlustuse Kolmanda isiku pakkumuse mittevastavuse osas saaks rahuldada ka siis, kui Vaidlustaja ei too esile mitte ühtegi väidetavat mittevastavust. Hankijal ei ole võimalik abstraktsele etteheitele vastates tõendada ega vaidlustuskomisjonil uurida pakkumuse vastavuse kontrollimist.

7.3.2. Kolmas isik ei nõustu Vaidlustaja väitega, et kuna Hankija viitas, et edastas pakkumused (näidismenüüd) koolide esindajatele ning kuna Vaidlustajale teadaolevalt ei tööta koolides toitumisspetsialisti, ei ole nõuetele vastavust sisuliselt kontrollitud.

RHS-st ega ühestki muust õigusaktist, k.a RHAD-ist, ei tulene Hankijale kohustust omada majasisest spetsiifilist pädevust (nt toitumisspetsialisti näol) selleks, et kontrollida pakkumuse vastavust. Niisugust nõuet ei sätesta ka Määrus nr 8. Lisaks ei sätesta RHS Hankijale keeldu kaasata pakkumuse vastavuse kontrolli oma allasutusi või nende töötajaid. Seega, kui pakkumuste vastavust kontrollisid mingis osas koolide töötajad, ei viita see kuidagi, et Hankija ei oleks sisulist kontrolli nõuetekohaselt läbi viinud või pakkumuste vastavuse kontrollimisel oleks eksitud.

7.3.4. Kolmanda isiku puhul ei esine kõrvaldamise aluseid.

7.3.4.1. Vaidlustaja on esitanud uusi asjaolusid Riigihanke 286093 lepingu leppetrahvi kohta hilinenult, mistõttu tuleb need jätta tähelepanuta.

Sõltumata eeltoodust märgib Kolmas isik siiski, et artikli (mis avaldati 23.07.2025) kohaselt avaldas Pärnu linna esindaja juuni keskel toimunud pressikonverentsil, et kavatseb Kolmandale isikule trahvinõude esitada ning 11.07.2025 see esitati. Leppetrahvinõue esitati nii pärast Riigihankes pakkumuste esitamise tähtpäeva (01.07.2025) kui ka vaidlusaluste Hankija otsuste tegemise päeva (07.07.2025). Järelikult ei olnud Kolmandal isikul võimalik leppetrahvinõude saamise kogemust hankepassis kinnitada ja Hankijal ei olnud alust RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud kõrvaldamise alust leppetrahvinõude osas kaaluda.

Kolmas isik on leppetrahvinõude vaidlustanud.

7.3.4.2. Pärnu linn ei rakendanud Riigihanke 286093 lepingu täitmise esimeste päevade eest Kolmanda isiku suhtes mistahes õiguskaitsevahendit (k.a hinna alandamist), mistõttu puudus Hankijal alus kaaluda Kolmanda isiku kõrvaldamist RHS § 95 lg 4 p 8 alusel ja Kolmas isik ei ole esitanud ka valeandmeid RHS § 95 lg 4 p 9 mõttes.

RHS § 95 lg 4 p 9 eeldab ühe kohustusliku elemendina (lisaks muudele), et Kolmanda isiku suhtes olnuks seoses varasema hankelepingu rikkumisega rakendatud õiguskaitsevahendit, mida ta hankepassis eitaks. Vaidlustaja leiab, et hinna alandamise kui õiguskaitsevahendi rakendamiseks ei pidanudki Pärnu linn vastavasisulist tahet avaldama. Veel leiab Vaidlustaja, et kuna Kolmas isik ei lükkavat ümber, et Pärnu linn tegi kolmandale isikule ettepaneku tasu mitte küsida ja et Kolmas isik nõustus selle ettepanekuga, vastavat selline faktoloogia hinna alandamise koosseisule VÕS § 112 ja RHS § 95 lg 4 p 8 tähenduses. Kolmas isik sellega ei nõustu:

- Kolmas isik peab vajalikuks selgitada, et sündmused toimusid teises järjekorras.

Hankelepingu täitmise esimeste päevade eest tasu mitte küsimise initsiatiiv tuli Kolmandalt isikult, mitte Pärnu linnalt. Edasine pooltevaheline diskussioon (ja Pärnu linna vastav täiendav „ettepanek“) oli suunatud üksnes päevade arvule, mille osas tasu mitte rakendada. Tegemist ei olnud seega mitte Pärnu linna poolse ettepanekuga, millega Kolmas isik nõustus, vaid Kolmanda isiku ettepanekuga, mille osas jõuti kompromissile;

- Vaidlustaja arusaam, justkui hinna alandamiseks (või mistahes muu õiguskaitsevahendi kasutamiseks) puudub vajadus järgida vastava õiguskaitsevahendi materiaalseid ja formaalseid eeldusi, on ekslik. Tahteavaldus peab olema selge ja sellest peab ilmnema õiguskaitsevahendi kasutamise tahe. Ebaselgele või tingimuslikule tahteavaldusele ei saa üldjuhul anda kujundusõiguse (õigust muutvat) jõudu. Seega tahteavaldusest peab olema selgelt aru saada, et lepingupool õiguskaitsevahendit kasutab, vastasel juhul ei saa väita, et õiguskaitsevahendit oleks rakendatud. Mitte igasugust lepingu täitmise käigus ilmnenuid komplikatsioonide lahendamisele suunatud lepingupoolte suhtlust ei saa (ega olekski kuidagi võimalik) pidada automaatselt õiguskaitsevahendi kasutamiseks. Antud juhul jõudsid pooled tasu mitteküsimise osas kokkuleppele (kompromissile), mitte ei olnud tegemist ühepoolse õiguskaitsevahendi kasutamisega Pärnu linna poolt.

7.3.4.3. Kolmanda isiku suhtes ei olnud Riigihanke 286093 lepingu täitmise esimeste päevade osas vabatahtlikult tasu mitteküsimise korral rakendatud VÕS § 112 kohast õiguskaitsevahendit, mistõttu ei ole täidetud ka RHS § 95 lg 4 p 8 koosseis ning Hankija ei pidanud Kolmanda isiku kõrvaldamist kaaluma. Samuti ei pidanud Kolmas isik vastama hankepassis varasemalt sanktsiooni kogemise küsimusele jaatavalt, sest Pärnu linn ei olnud Riigihanke pakkumuse esitamise tähtpäevaks Kolmanda isiku suhtes ühtegi sanktsiooni rakendanud.

VAIDLUSTUSKOMISJONI PÕHJENDUSED

8. Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise otsus

8.1. Vaidlustaja taotleb Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamist, kuna tema arvates on Hankija jätnud esitatud näidismenüü vastavuse Määrusele nr 8 ja Toitumissoovitustele kontrollimata või juhul, kui kontroll siiski läbi viidi, dokumenteerimata, mistõttu ei vasta otsus RHS § 114 lg-dele 1 ja 2 ja § 3 p-ile 1. Mingeid tõendeid Vaidlustaja oma väidete tõendamiseks esitanud ei ole väites kokkuvõtlikult, et Vaidlustajal ei ole võimalik esitada täiendavaid tõendeid seoses kontrolli puudulikkusega ja vaidlustuskomisjonil lasub uurimispõhimõttest tulenev kohustus vastavuskontrolliga seonduvad asjaolud välja selgitada.

Vaidlustuste lahendamine riigihangete seaduse tähenduses ei ole haldusmenetlus HMS-i tähenduses (HMS § 2 lg 2). Vaidlustuskomisjon kontrollib vaidlustusmenetluses üksnes Hankija otsuse õiguspärasust ja oluliste asjaolude väljaselgitamiseks ei asu vaidlustuskomisjon teostama Kolmanda isiku pakkumuse vastavuse kontrolli Hankija eest. Veelgi enam – antud juhul Vaidlustaja isegi ei väida, et Kolmanda isiku pakkumus RHAD-ile ei vasta, st Kolmanda isiku pakkumuse sisuline vastavus RHAD-ile ei ole vaidlusega hõlmatud. Antud juhul ei nähtu Vaidlustaja etteheitest isegi mitte seda, et Vaidlustajal oleks üldse kahtlus, et Kolmanda isiku pakkumuses esitatud näidismenüü mõne konkreetse Määruses nr 8 või Toitumissoovituses esitatud nõude osas RHAD-ile ei vasta (või vastata ei saa).

8.2. RHS § 114 lg1 esimesest lausest ja lg-st 2 tuleneb, et Hankija hindab pakkumuste vastavust vastavalt RHAD-is sätestatud tingimustele ja lükkab pakkumuse tagasi, kui see RHAD-s esitatud tingimustele ei vasta. Seega Hankija pädevuses on otsustada ja RHAD-is ette näha, mille alusel ja kuidas pakkumuste vastavust kontrollitakse, samuti seab RHAD piirid pakkumuste kontrolli ulatusele.

Riigihankes ei sätesta RHS ega RHAD nõudeid sellele, kes (nt toitumisspetsialist) peab pakkumuse vastavuse kontrolli näidismenüüde osas läbi viima või kuidas peab olema pakkumuse vastavuse kontrolli läbiviimine dokumenteeritud. Praegusel juhul ei saa olla mõistlikku vaidlust, et Hankija ei ole näidismenüüde vastavuse kontrollimisele või selle dokumenteerimisele RHAD-is mingeid nõudeid kehtestanud. Kui Vaidlustaja leidis, et näidismenüü Määrusele nr 8 vastavuse kontrollimise regulatsioon on RHAD-is puudulik, siis oleks tulnud RHAD RHS-s sätestatud korras vaidlustada. Seega ainus nõue, mille RHS Hankijale seab, on kohustus teha põhjendatud kirjalik otsus (RHS § 114 lg 1).

Kuigi vaidlustuskomisjon möönab, et Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise kohta on napp, ei pea olukorras, kus Kolmanda isiku pakkumus vastab nõuetele (milles vaidlust ei ole), Hankija eraldiseisvalt iga üksiku nõude osas vastavust RHAD-ile, sh Määrusest nr 8 ja Toitumissoovitustest tulenevatele üksikutele nõuetele/soovitustele, kinnitama. Pakkumuste vastavaks tunnistamise otsus ei pea olema dokumenteeritud viisil, et pakkujad saaksid selle põhjenduste alusel ise oma konkurentide pakkumuste vastavust kõikide näitajate osas kontrollida.

8.3. Vaidlustaja väitele kontrolli nõuetekohasest läbi viimata jätmisest korrespondeerib Hankija väide nõuetekohase kontrolli läbiviimisest ja Kolmanda isiku väide RHAD-ile (sh Määrusele nr 8 ja Toitumissoovitustele) vastava näidismenüü esitamisest.

Vaidlustuskomisjon leiab, et antud juhul peab olema põhjendatud kahtlus, et pakkumuse vastavuse kontrolli puudulik teostamine on viinud Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamiseni vaatamata sellele, et pakkumus RHAD-ile ei vasta, kuid antud juhul sellist põhjendatud kahtlust vaidlustuskomisjoni hinnangul ei ole. Olukorras, kus mingeid erireegleid pakkumuse vastavuse kontrollimisele ja dokumenteerimisele RHAD-is kehtestatud ei ole ja puudub põhjendatud kahtlus näidismenüü vastavuses RHAD-ile, puudub alus ka kahtlusteks, et Hankija poolt läbi viidud Kolmanda isiku pakkumuse vastavus kontroll ei ole olnud piisav ja on viinud Kolmanda isiku pakkumuse õigusvastase vastavaks tunnistamiseni.

8.4. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Hankija otsus Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamiseks ei sisalda ilmselgeid vigu, mis oleks viinud ebaõige Kolmanda isiku pakkumuse vastavaks tunnistamise otsuseni (RHAD-ile mittevastava pakkumuse vastavaks tunnistamiseni).

9. Kolmanda isiku hankemenetlusest kõrvaldamata jätmise otsus

9.1. Vaidlustuse kohaselt esineb Kolmanda isiku suhtes seoses Riigihanke 286093 lepingu rikkumisega RHS § 95 lg 4 p-is 8 sätestatud kõrvaldamise alus, samuti leiab Vaidlustaja, et kui Kolmas isik jättis hankepassis esitamata teabe oma varasemate hankelepingute, sh Riigihanke 286093 lepingu, rikkumiste kohta, on Kolmas isik esitanud valeandmeid ja esineb RHS § 95 lg 4 p-is 9 sätestatud alus Kolmanda isiku kõrvaldamiseks. Vaidlustuskomisjon märgib, et vaidlustuses esitatud konkreetsete etteheited on seotud kitsalt üksnes Riigihanke 286093 lepingu rikkumisega.

Hankija väitel on tal õigus, mitte kohustus, RHS § 95 lg 4 p 8 alusel pakkuja kõrvaldamiseks ning praegusel juhul ei kajasta ükski andmebaas (silmas on ilmselgelt peetud RHR-i) kahjunõude esitamist Riigihanke 286093 lepinguga seoses. Hankijal endal etteheiteid Kolmandale isikule ei ole ja Hankija teda ebausaldusväärseks ei pea.

Kolmas isik väidab, et kumbki kõrvaldamise aluse koosseis ei ole antud juhul täidetud.

Seega sisuliselt väidab Kolmas isik otsesõnu ja Hankija ühe väitena teiste hulgas, et Riigihanke 286093 leping ei täida RHS § 95 lg 4 p 8 koosseisu, mistõttu Hankija ei pidanudki rikkumist analüüsima ega esitama Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsuses põhjendusi, miks ta ei pea Kolmandat isikut ebausaldusväärseks.

9.2. Korraldusest 2 nähtub üksnes Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsus ilma igasuguste

9 (13)

kaalutluste- ja põhjendusteta. Kuna kõrvaldamata jätmise rikkumiste olemasolul toimub igal juhul kaalutlusõiguse alusel (kui rikkumine ei täida konkreetsetel asjaoludel hankija hinnangul RHS § 95 lg 4 p-i 8 koosseisu, tehakse kaalutlusotsus kõrvaldamise aluste puudumise kohta pakkujal; kui pakkuja ei ole kaotanud hankija hinnangul usaldusväärstust vaatamata sellele, et rikkumine täidab koosseisu, tehakse kaalutlusotsus pakkuja kõrvaldamata jätmise kohta), siis ilma kaalutlemata sai Hankija vastu võtta Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsuse vaid juhul, kui mis tahes hankelepingu(te) rikkumisi otsuse tegemise ajal Kolmandal isikul ei esinenud. Seetõttu on asja lahendamiseks vaja esmalt kontrollida, kas Riigihanke 286093 lepingu rikkumine oli Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsuse tegemisel aset leidnud ja kas Hankija pidi sellele rikkumisele või sellest rikkumisest tulenevale usaldusväärstuse kaotusele/mittekaotamisele Kolmanda jätmise kõrvaldamata jätmise otsuse tegemisel hinnangu andma.

Seega vaidlustuse lahendamiseks on antud juhul vajalik üksnes Riigihanke 286093 lepingu rikkumise fakti kontrollimine (on/ei ole) ja juhul, kui rikkumine on, pidi Hankija kontrolli läbi viima ja emma-kumma kaalutluse Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsuse tegemiseks esitama (kas rikutud on hankelepingu olulist tingimust ja kas seda on rikutud oluliselt või pidevalt ja kui on, siis kas Hankija jaoks on usaldusväärstus sellega kaotatud või mitte). Hankija otsus Korralduse 2 p-is 2, kus igasugused kaalutlused puuduvad, on õige vaid juhul, kui Riigihanke 286093 lepingu rikkumist, mille osas Hankijal oleks olnud eespoolkirjeldatud hinnangu andmise kohustus, otsuse tegemise ajal ei olnud.

Euroopa Kohus on kohtuasja C-41/18 p-is 28 sedastanud, et selle hindamine, kas ettevõtja tuleb hankemenetluses osalemisest kõrvale jätta, ei ole mitte liikmesriigi kohtu (ega ka vaidlustuskomisjoni) vaid hankija pädevuses.

9.3. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Hankija otsusele hinnangu andmiseks tuleb lepingu rikkumise fakt tuvastada selle kaudu, kas rikkumise tulemusena on lepingust taganetud, leping üles öeldud, hinda alandatud, kahju hüvitatud või makstud leppetrahvi. Mis tahes muud rikkumised, millega sellist tagajärge ei kaasne, p-is 9.2 kirjeldatud kontrollile kõrvaldamata jätmise otsuse tegemisel ei allu.

Ei saa olla vaidlust, et Riigihanke 286093 lepingust ei ole taganetud, lepingut ei ole üles öeldud ja leppetrahvi nõuet ei olnud otsuse tegemise hetkel 07.07.2025 Kolmandale isikule Riigihanke 286093 lepingu rikkumisega seonduvalt veel esitatud (Kolmanda isiku kinnitusele on see esitatud 11.07.2025). Seega poolte vahel on vaidlus selle, et kas olukord, kus hankija (Pärnu Linnavalitsus) tegi Kolmandale isikule ettepaneku puudulikult osutatud teenuse eest tasu mitte küsida, millega Kolmas isik nõustus, on käsitletav hinna alandamisena. Kolmanda isiku väitel tegi ettepaneku tema ja tegemist on pooltevahelise kokkuleppega mitte hinna ühepoolse alandamisega VÕS § 112 mõttes.

9.3.1. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et küsimus poolte kokkuleppes saab riigihangetes tõusetada vaid hankelepingu muutmise kontekstis (RHS § 123), kuid vaidlustuskomisjon on seisukohal, et antud juhul ei olnud tegemist Riigihanke 286093 lepingu muutmisega poolte kokkuleppel. Vaidlustuskomisjon on sellel seisukohal Pärnu Linnavalitsuse dokumendiregistrist nähtavast 05.06.2025 Kolmandale isikule saadetud e-kirjast „Bre kahju hüvitamine“ (dokumendi viit 4.3-10/5946/2025), mille sisu on järgmine:

Baltic Restaurants Estonia AS ei ole täitnud riigihanget „Pärnu lasteaedade toitlustusteenus“ (viitenumber 286093) nõuetekohaselt ja on rikkunud sõlmitud töövõtulepingut. Tellija eesmärk - tagada laste nõuetekohane toitlustamine ning pakkuda lastele täisväärtuslikku, mitmekülgset, maitavat ja eakohast toitu – ei ole täidetud. Teenuse senine puudulik korraldamine on põhjustanud olulist kahju nii Tellijale, Pärnu linna lasteaedadele kui ka lapsevanematele. Kahju avaldub nii varalises kui mittevaralises vormis, sealhulgas usalduse kaotuses, ebamugavustes ja vajaduses rakendada erakorralisi meetmeid laste toitlustamise tagamiseks.

Olete varasemalt kinnitanud, et esimese päeva eest lapsevanematelt tasu ei võeta. Sellest

lähtuvalt ja soovides vältida kohest lepingust tulenevate õiguskaitsevahendite rakendamist, teeme ettepaneku:

- *vabatahtlikult hüvitada tekkinud kahju, ja*
- *mitte esitada arveid esimese nädala toitlustamise eest.*

Seega kuna ettepaneku eesmärk ei olnud pooltevaheline hinnamuudatuse kokkulepe Riigihanke 286093 lepingu muutmiseks ja ettepaneku tegemise tingis Kolmanda isiku poolne Riigihanke 286093 lepingu rikkumine, siis hankija ettepanek, et puuduliku teenuse eest tasu ei küsita, on sisult ja olemuselt õiguskaitsevahendi rakendamine isegi vaatamata sellele, et sellega sooviti *hoiduda lepingust tulenevate õiguskaitsevahendite rakendamisest.*

Riigihanke 286093 lepingust tulenevat õiguskaitsevahendit on kohaldatud 11.07.2025, kui Kolmandale isikule esitati leppetrahvi nõue.

9.3.2. VÕS § 112 lg 2 kohaselt toimub hinna alandamine avalduse tegemisega teisele lepingupoollele, mida Pärnu Linnavalitsus on oma 05.06.2025 e-kirjaga ka teinud. Asjaolu, et avaldus on sõnastatud ettepanekuna või vastuseks Kolmanda isiku pakkumisele esimese päeva eest tasu mitte võtta, ei muuda fakti, et see nn Pärnu Linnavalitsuse ettepanek esitati Kolmandale isikule põhjusel, et Riigihanke 286093 lepingut ei ole nõuetekohaselt täidetud ja hankija ei soovi mittenõuetekohase teenuse esimese nädala eest tasu maksta.

VÕS § 112 lg 1 sätestab, et kui lepingupool võtab vastu kohustuse mittekohase täitmise, võib ta alandada tema poolt selle eest tasumisele kuuluvat hinda võrdeliselt kohustuse mittekohase täitmise väärtuse suhtele kohase täitmise väärtusesse [---]. Antud juhul on ettepaneku sisuks puuduste tõttu alandada esimese nädala toitlustamise eest hinda täies ulatuses (nulli).

Asjaolu, et teenuse osutaja on tellijaga kokku leppinud, et lepingujärgset tasu teenuse osutamise eest ei maksta (üks tegi ettepaneku tasu mitte küsida/maksta ja teine võttis selle vastu ega küsinud tasu) ei muuda fakti, et sellisele kokkuleppele eelnes Pärnu Linnavalitsuse hinnangul Riigihanke 286093 lepingu rikkumine, mille tõttu ta vastavasisulise ettepaneku Kolmandale isikule tegi. Nädala võrra, mille kohta arveid ei esitati, Riigihanke 286093 lepingu hind vähenes ja tegemist on hinna alandamise olukorraga.

9.3.3. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et Riigihanke 286093 lepingu rikkumise tulemusel on hinda alandatud.

9.4. Kolmanda isiku väitel ei saaks Riigihanke 286093 lepingu rikkumistega seotud asjaolud Riigihankes Kolmanda isiku kõrvaldamist ühelgi juhul kaasa tuua, kuna RHS § 95 lg 5 kohaselt kohaldatakse RHS § 95 lg 4 p-te 2–11 *riigihanke menetlustes, mis on alanud kolme aasta jooksul lõikes 4 nimetatud teo toimepanemisest või aluse esinemisest arvates.* Vaidlustuskomisjon Kolmanda isiku seisukohaga ei nõustu.

9.4.1. Vaidlustuskomisjon on seisukohal, et RHS § 95 lg 5 eesmärk on kehtestada *teo toimepanemisest või aluse esinemisest* arvestatav algusaeg, millest varasemate rikkumiste tagajärg ei saa olla pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamine (vanemad rikkumised ei pruugi enam näidata pakkuja ebausaldusvärsust ajahetkel, kui hankija soovib temaga sõlmida hankelepingut). Säte ei reguleeri ega takista kõrvaldamise aluse kohaldamist riigihangetes, mis on alanud enne teo toimepanemist või aluse esinemist, kui selline tegu on toime pandud või alus esineb enne hankelepingut sõlmimist - RHS § 95 lg 1 keelab hankelepingut sõlmida ja § 95 lg 4 kohustab kaaluma hankelepingut sõlmimist isikuga, kelle suhtes esinevad kõrvaldamise alused.

Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivi 2014/24/EL artikkel 57 lg 7 sätestab, et kui kõrvaldamise periood ei ole lõplikus otsuses kehtestatud, ei tohi see periood olla selliste juhtumitega seoses pikem kui *kolm aastat alates asjaomase sündmuse toimumise kuupäevast.* Lisaks sätestab direktiivi 2014/24 artikli 57 lg 5 järgmise: *Igal hetkel menetluse käigus võib avaliku sektori hankija ettevõtja menetlusest kõrvale jätta või liikmesriigid võivad temalt nõuda ettevõtja kõrvalejätmist, kui selgub, et asjaomane ettevõtja on enne menetlust või*

11 (13)

menetluse käigus toimepandud teost või tegematajätmisest tulenevalt ühes lõikes 4 osutatud olukordadest.

9.4.2. Tulenevalt eespooltoodust on vaidlustuskomisjon seisukohal, et olukorras, kus rikkumine on aset leidnud lepingu esimesel täitmise nädalal (Riigihanke 286093 lepingu p 3.1 kohaselt on lepingu täitmise periood 01.06.2025-31.05.2028 ja Pärnu Linnavalitsuse 05.06.2025 e-kirjas on viidatud rikkumistele ajavahemikus 01.06-04.06.2025 (või 08.06.2025, kui nädal on 7 päeva)) ja hinda alandati 05.06.2025, ei ole Riigihanke 286093 lepingu rikkumisest ega ka hinna alandamisest (05.06.2025) möödunud kolme aastat ja sellega seotuna tuleb kõrvaldamise aluse esinemist Riigihanke menetluse käigus kontrollida.

9.5. Märkimisväärne on, et Riigihankes saabus pakkumuste esitamise tähtpäev 01.07.2025 ja selleks ajaks oli Kolmas isik Riigihanke 286093 lepingut juba rikkunud ja hankija oli hinna alandamise avalduse (ettepaneku) talle ka esitanud, kuid Kolmas isik ei ole Riigihankes esitatud hankepassis Riigihanke 286093 lepingu rikkumisega seotud asjaolusid üles täheldanud. Mõõndes võimalust, mis arvestades rohket meediakajastust on väheusutav, et Hankija Riigihanke 286093 lepingu rikkumisest Korralduse 2 vastuvõtmisel midagi ei teadnud, pidi ta hiljemalt vaidlustusmenetluses sellest teada saama, kuid Hankija ei ole ka vaidlustusmenetluses asunud otsuse kaalutluspuudusi asjakohaselt kõrvaldama. Asjaolu, et RHR-is rikkumise kohta kanne puudub, ei vabasta Hankija kontrollikohustust – RHR ei ole õiguse allikas vaid on üksnes tehniline vahend.

9.6. Kuna vaidlustuskomisjon on seisukohal, et Riigihanke 286093 lepingu rikkumine oli otsuse tegemise ajal aset leidnud ja Hankijal oli kohustatud Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsuse tegemisel vastavaid asjaolusid kaalutlema (vt otsuse p 9.2), tuleb Kolmanda isiku hankemenetlusest kõrvaldamata jätmise otsus tunnistada kehtetuks (rikkumise hindamata jätmine võis antud juhul viia kaalutlusveani (mida vaidlustuskomisjon kontrolli puudulikkuse tuvastamisel ei väida)). Otsus on vastuolus RHS § 3 p-iga 1 läbipaistmatu ja kontrollimatu. Vaidlustuskomisjon märgib, et isegi kui pooled (Kolmas isik ja Pärnu Linnavalitsus) Riigihanke 286093 lepingu rikkumiste üle vaidlevad, ei saa Hankija distantseerida ennast rikkumise hindamisest. Selline seisukoht oleks vastuolus Euroopa Kohtu otsusega C-41/ja Riigikohtu otsuses 3-21-1733 väljendatud seisukohaga.

9.7. Kohtupraktikas on edastatud, et RHS § 95 lg 4 p-s 9 alusel saab pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise tingida üksnes sellise ebaõige teabe esitamine, mis võinuks reaalselt tingida pakkuja hankemenetlusest kõrvaldamise (nt Tallinna Ringkonnakohtu otsus 3-20-80, p 22), kuid kuna käesoleval juhul on Riigihanke 286093 lepinguga seotud asjaolud sisuliselt tuvastamata ja analüüsimate, siis ei ole võimalik ka seisukoht, et Kolmanda isiku suhtes esineb RHS § 95 lg 4 p-is 9 sätestatud kõrvaldamise alus ainuüksi põhjusel, et Kolmas isik on jätnud Riigihanke 286093 lepingu rikkumisega seotud asjaolud Riigihankes esitatud hankepassis kirjeldamata.

11. Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus

Vaidlustaja on vaidlustanud Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsust üks põhjusel, et kuivõrd Kolmanda isiku pakkumus on õigusvastaselt vastavaks tunnistatud, siis tuleb tunnistada kehtetuks ka Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsus.

Hankija viib Riigihanget läbi pöördmenetlusega, millisel juhul kontrollitakse esmalt pakkumuste vastavust, seejärel tunnistatakse pakkumus edukaks ja pakkuja kvalifikatsiooni ning kõrvaldamise aluste puudumist pakkujal kontrollitakse üksnes edukaks tunnistatud pakkumuse esitanud pakkuja suhtes (nn edukal pakkujal). Vaidlustaja ei ole toonud välja iseseisvaid õiguslikke või faktilisi asjaolusid, millest tulenevalt võiks seada kahtluse alla Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse ja kuna kõrvaldamata jätmise otsus, mille vaidlustuskomisjon tunnistab kehtetuks, ei ole antud juhul pakkumuse edukaks

tunnistamise otsusele eelnev vaid sellele järgnev otsus, siis üksnes asjaolu, et Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsus on õigusvastane, ei too kaasa Kolmanda isiku pakkumuse edukaks tunnistamise otsuse kehtetuks tunnistamist hankemenetluse etapiviisilisuse põhimõttest lähtuvalt.

12. Vaidlustusmenetluse kulud

12.1. Vaidlustus kuulub RHS § 197 lg 1 p-i 5 alusel rahuldamisele osaliselt ja sel juhul kuulub kohaldamisele RHS § 198 lg 2, mille kohaselt vaidlustusmenetluse lõppemisel käesoleva seaduse § 197 lg 1 p-is 5 nimetatud vaidlustuse [---] *osalise rahuldamisega mõistab vaidlustuskomisjon oma otsusega hankijalt vaidlustaja kasuks välja vaidlustaja poolt vaidlustusmenetluses tasutud riigilõivu, tasutud või tasumisele kuuluva eksperditasu ja kantud lepingulise esindaja kulud proportsionaalselt vaidlustuse [---] rahuldamisega, arvestades eksperditasu ja lepingulise esindaja kulude puhul tasu ja kulude põhjendatust ja vajalikkust.*

Riigikohus on 11.12.2020 otsuses kohtuasjas 3-20-1198 (p 28) asunud seisukohale, et vaidlustuse rahuldamise proportsiooni ei tule mõõta mitte nõudeid mehaaniliselt loendades vaid hinnanguliselt nende sisulist kaalu arvestades. Käesoleva vaidluse kaal on olnud Kolmanda isiku kõrvaldamata jätmise otsuse (RHS § 95 lg 4 p 8) kasuks proportsioonis 3/4. Muude vaidlustusküsimuste kaal on 1/4.

12.2. Vaidlustaja on esitanud taotluse lepingulise esindaja kulude väljamõistmiseks summas 1969,75 eurot käibemaksuta 11 tunni ja 15 minuti õigusabi osutamise eest tunnihinnaga 175 eurot.

Vaidlustuskomisjon leiab, et asja keerukust ja materjalide mahukust silmas pidades on Vaidlustaja lepingulise esindaja kulud põhjendatud ja vajalikud ja tuleb Hankijalt välja mõista proportsioonis vaidlustuse rahuldamisega summas 1476,56 eurot.

Lisaks tuleb Hankijalt välja mõista Vaidlustaja kasuks riigilõiv samas proportsioonis, so 960 eurot.

(allkirjastatud digitaalselt)
Angelika Timusk